

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Gallia Vindicata, In Qua Testimoniis Exemplisque
Gallicanæ Præsertim Ecclesiæ, Quæ Pro Regalia, Ac
Quatuor Parisiensibus Propositionibvs A Ludovico
Maimburgo, Alijsque producta sunt, Refutantur**

Sfondrati, Celestino

[Ort nicht ermittelt], MDCLXXXVIII.

§. I. Refutantur, quæ Maimburgus in Dedicatoria producit. Falli eos, qui putant; hæreticos ad veram Religionem faciliùs redituros, Pontificis Romani Auctoritate minutâ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38277

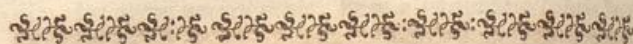
§ I.

Refutantur, quæ Maimburgus in Dedicatoria producit. Falli eos, qui putant, hæreticos ad veram Religionem facilius redituros, Pontificis Romani Auctoritate minutâ.

SUMMARIA.

1. Referuntur & refutantur, quæ Maimburgus in Dedicatoria ad Regem prefatur.
2. Pontificis potestatem nunquam fuisse veram Schismatis causam, sed tantum simulatam, quod exemplo Schismatis Græci ostenditur.
3. Anglicani, Germanique.
4. Et Succi, Danici, iterumque Anglicani, Gallique. Veras igitur Schismatis causas esse odium, ambitionem, & reliquas cupiditates.
5. Regiam potestatem, Sacramenta, Cælibatum, & ipsa Conditia abolenda esse, si argumentatio Maimburgi valeat; istis enim multo magis hæreticos offendi, quàm Pontificiâ potestate.
6. Transactiones cum hæreticis semper infelicitè cecidisse, quod exemplis ostenditur Concilij Ariminensis.
7. Et Zenonis Imperatoris.
8. Et Honorij Pontificis ac Heraclij.
9. Et Caroli Imperatoris.
10. Et Elia Patriarchæ Babilonici.

Handwritten notes in the right margin, including the word 'Dedicatoria' and the number '30'.

I.

Xponit Maimburgus in Dedicatoria, quam Libro (a) præfixit, scriptionis suæ causas, easque in hæc omnino verba & sensa depromit.

Unum ex præcipuis obstaculis, quæ hereticos morantur, ne Romana Ecclesia sinum repetant, eam falsamque opinionem esse, quam tenaciter imbibere, Pontifices videlicet à Catholicis super omnem Ecclesiam attolli, prærogativas huic debitas in eos transferri, immensamque tribui potestatem, nullis terminis septam, imò nec intra aras illam, sacrâsque functiones contineri, sed etiam in profana, & Coronas extendi. Hoc hereticos in Subisinate obstinare, quo misere diuque confluctantur. Huic malo Ecclesiam Gallicanam providisse, quando vulgata nuper Declaratione, & mentem suam, doctrinamque exposuit, antiqua Patrum doctrina simillimam, & moras omnes, quibus heretici tenebantur, abruptis, denique Regis sui Zelum imitata est, tanto ardore parit, felicitate, strenuam, qui erroribus adhuc attinentur, conversionem urgentis. Hunc quoque sui libri scopum esse, in quo ea se dicturum, quæ nullis artificijs, nullaque subtilitate evitari possint. Quippe facta narraturum, omni ratiocinio majora. Quod si liceat veritatem fateri, Regem nupero edicto, quo Propositiones & Declaratio Parisiensis armabantur, plus Ecclesie Romana contulisse, quam omnes retro Gallia Reges, ipsas enim divitijs, honoribus ac Imperio auxisse, quibus præstantem illam florentemque videmus: at fluxa hæc esse, nec Ecclesia propria: modernum vero Regem, dum doctrinam & sensa Ecclesie Gallicane toto Regno stabiliri jubet, illud simul effecisse, ut Primatus Ecclesie Romana, verâq; illius prærogativa immota redderentur; ut hereticis, qui nullum sinem ejus impugnandi faciunt, omnis tergiversandi locus procul esset, velandique à Romana Ecclesia defectionem; utque illi intelligerent, non esse Gallorum doctrinam, quâ ipsi maxime offenduntur, sed quorundam solum privatas opiniones Theologorum, nuper in scholis natas, totique retro antiquitatis aversas: sibi jam funere propinquo, nihil gratius fore, si in sociis Regi esse non possit, tot victorias palmâsque metenti (quanquam & istas precibus suvet) ut saltem liceat aliquid dicendo scribendoque in eos triumphos conferre, quos quondam Ecclesia adjungat, heresi debellatâ.

Hæc omnino Maimburgus in Dedicatoria ad Regem, quæ si

(a) Maimbourg Traité historique de l' établissement, & prerogatives de l' Eglise de Rome, epître a Roy.

in cortice hæreas, plena Religionis, pietatis & modestiæ sunt, & talia omnino, quæ animos capiant istarum artium ignaros, infuerosque. Credas, illum Arcopago, aut Stoà prodire, aded faciem componit, fingitque virtutem, ac flagrantem se ostentat amore veritatis, tamen in hanc maxime offendit, mallémque erroris, quam doli accusare, nisi toties peritiam jaçtaret.

Dicit, nos Pontifici tribuere immensam, absolutamque potestatem, nullis terminis clausam. Imò quàm plurimos Ei terminos ponimus, quippe legibus Eum divinis, naturalibus, ac etiam humanis, quæ modò Eius statui convenient, teneri dicimus. Quòd verò ab alio puniri non possit, id supremæ Dignitatis privilegium est, ac etiam Regiæ; quæ enim rerum confusio, & contemptus Principum esset, si listi suis subditis, plectique ab istis possent?

Dicit, doctrinam Propositionibus Parisiensibus adversam novam esse. Gallicanæ Ecclesiæ contrariam, & ad aliquorum Theologorum privatas opiniones spectare. At verò quâ fiduciâ hæc scribit Maimburgus, quem utique non latet, doctrinam & sententiam nostram è Concilijs, (a) Lugdunensi, (b) Viennensi, (c) Constantiensi, aliisque haustram esse, quæ omnia in Reges apertissimè pronuntiârunt? quam in Comitij Cleri (d) sub Ludovico XIII. Ecclesiæ Gallicanæ professæ est? quam præcipui, sanctique Galliæ (e) Doctores scriptis complexi sunt? qui ergo dici potest privata opinio, qui nova, quam à Concilijs accepimus? aut quâ ratione Gallicanæ Ecclesiæ adversa, quam in Galliæ Concilijs Comitijque Gallicanæ Ecclesiæ tories expressit? & quam Divi, Bernhardus, Thomas, Bonaventura, insignes in Gallia Doctores constanter, clarèque asseruere? sed hæc alibi probata à me sunt, & postea occurrent. Nunc ad alia convertamur, quæ sunt hujus loci.

I I. Dicit, Propositiones Parisienses eo spectare, ut circumscriptâ, minutâque Pontificis Romani Potestate, Protestantibus odiosa, tanto isti facilius ad Catholicam, veramque Religionem perducantur, sicque sperari posse Schismata

Q99 3

(a) Concil. Lugd. in cap. ad Apostolicæ de sent. & re jud. in 6. 1245. (b) Concil. Vienn. in Clem. un. de Jure jur. 1311. (c) Concil. Constant. sess. 20. 28. 39. 41. 1414. (d) Comitium Cleri Gallicani apud Grammond. lib. 1. anno 1615. (e) S. Thomas 2. 2. q. 12. a. 2. in corp. & ad 1. & 2. q. 60. a. 6. ad 3. & in 2. d. 44. q. 9. a. 2. & in 2. ad Corinth. cap. 11. & in ep. ad Philipp. circa fin. & opusc. 20. lib. 3. cap. 10. 17. 19. S. Bonav. de Eccl. Hierarch. p. 2. c. 1. S. Bernard. lib. 1. de confid.

cessaturum, sublati eius causis. Hæc Maymburgus speciosè, ac recepto jam more, nemo enim aut Rempublicam aut Religionem aggreditur, nisi publici boni obtentu. Sacras prophanasque historias pervolve, reperies, nec Ecclesias hæresi, nec Rempublicam seditione turbatam esse, ut non aliquam boni publici curam seditioni prætexerent; ergo mirum aut novum non est, si privatis studijs, ne oculos incurrant, Religionis & modestiæ velum præ-tenditur. Quàm verò nihil eorum sit, quæ Maimburgus producit, tu ex sequentibus intellige.

Primò falsum est, Romani Pontificis supremam potestatem veram Schismatis causam fuisse, quamvis forsan obtenta fuerit, & jam paratæ defectioni quæsitæ. Oportet enim inter Schismatis, & prætextus causas distinguere; isti cum speciosi sint, & Religionem, pietatem, bonique publici curam ostendent, facile patent, inò & cum pompa jactantur; causæ verò in latebris sunt, quippe ex ambitione, quæstu, privatisque odijs natæ, & quas celari potius juvet, pudeatque proferri. Pertinacissimum fuit Phorij Schisma, & Græciæ funestum, quod toties compressum, toties gliscens refurgensque tandem in flammam erupit, Ecclesiæ juxta & Imperio fatalem, nec prius resedit, quàm utriusque ruinâ. Veræ illius causæ ambitio, odium, & cupido vindictæ, sed hæc clam habita, quia fœdâ profitenti, nec gratiam plausumque reper-tura. Quæsitæ à Religione prætextus, & mendacijs ausi, ut placerent, caperentque incautos. Bardas Imperatori Michaeli præcharus, & in aula potens Ignatium Patriarcham sanctissimum exilio proscripserat; causâ odij, quæ omnibus bonis, solus enim Imperatorem juventâ ac indulgentiâ Bardæ in omne flagitium ruentem, exemplo, reverentiâ, monitisque morabatur, ipsûmque Bardam incestis nuprijs junctum Ecclesiâ prohibuerat. His ex causis odium: sed ne huic exilium adscriberent, aliæ productæ; affectati Imperij, & quòd cum Theodora Augusta olim Curatrice clam conspirasset, accusatus est. Ejecto Phorium sufficiunt, Bardæ amicum, belli pacisque artibus, ingenio ac litteris summum, sed ambitionis immensæ, ac in omne flagitium promptæ, dum honoribus, quorum cupiditate flagrabat, potiretur; adeò ut ingenij viribus, quo tantum valebat, etiam magicas artes sociaret; intra
sex

sex dies ex milite & aulico in Patriarcham evasit. Omnes qui Ignatio studebant, pulsi, punitique, aut præmijs corrupti: sed cum videret, se, dum Romanum Pontificem amicum, faventemque non haberet, incertum semper, dubiumque dignitatis suæ fore, hunc omni artificio lucrari studet. Decreta ad Illum ab Imperatore Legatio, quâ primi ex Aula fungebantur; munera auro gemmisque gravia; adiecti à Photio Episcopi tres, qui formulam fidei Nicolao (a) exhiberent, litterasque offerrent, lacrymis, precibus ac simulatione plenas, quibus Patriarchatum recusabat: invitum se imparémque fatebatur, sed Imperatoris, Cleri, omniumque precibus victum, ut Infulas sustineret, Ignatio sponte digresso, & oneri succumbente. Summa erat, ut Nicolaus Legatos suos mitteret, qui Ecclesiam Constantinopoli componerent. Annuit Nicolaus, misitque, sed illi aut pœnis ac diuturno carcere fessi, aut corrupti muneribus in Synodo 318. Patrum Photio dignitatem confirmant, abrogantque Ignatio Apostolicam Sedem appellanti. Hæc ubi Nicolaus explorata habuit, Photium damnat, privátque dignitate, & Ignatium restituit. (b) Hinc omnes à Photio discedere, ipse indignissimè ferens, Bardæ potentiâ fretus, omnia pœnis, exitijs, adulationibus, præmijs miscens Synodum cogit, & suffragijs mille subornatis, quamvis omnes ferè repugnarent, in Nicolaum Pontificem anathema torquet. Crevitque audacia Trevirensis & Colonienfis Archiepiscoporum accessu. Lotharius Austrasiæ Rex Waldradæ amoribus flagrabat, ardebátque in nuptias; nec potiundi spes erat, vivente Thietbergâ legitimâ Uxore: hujus repudium ab Archiepiscopo obtinuit in Synodo Aquisgranensi, accusatâ Thietbergâ incestus, damnatâque, & thoro Walburgæ concessa. Nicolaus Archiepiscopos tanti, vulgatique mali auctores dignitate privat, & illi dolore amissæ dignitatis, cupidique vindictæ Photio se jungunt; hinc auctum Schisma, & titulus Oecumenici Patriarchæ à Photio sumptus. Sed ne color flagitio abesset, & quod furor & ambitio erat, Religio puraretur, calumniæ in Ecclesiam Latinam, Romanumque Pontificem sparsæ: *Qudd Latini Sacerdotes sacro*

(a) Nicol. PP. encycl. ad Patres & episc. & ad ep. Orient. Epist. ad omn. fid. V. Baron. ad ann. 859. ubi epist. Photij n. 61. (b) Nicet.

sacro Chriſmate inungant à ſe baptizatos; quòd aquam Chriſmatis miſceant; quòd Spiritum S. à Patre Filioque procedentem faciant; & denique præter alia, quòd Papa miſerabili tyrannide fideles premat. Tyrannum Photius, & Colonienſis ac Trevirenſis appellabant, à quo tot flagitijs ſuis pœnas metuebant. Auxit Schiſma Bulgariae certamen.

o Anno DCCCXXXV. Bogares Bulgarorum Princeps Chriſtianam fidem ſuſceperat; anno verò DCCCLVI, petiris, impetratiſque à Nicolao Papa Legatis baptiſmo tincti fuerant. Orta poſt eorum converſionem altercatio, ad utrum Patriarchatum ea provincia pertineret, Romanum an Conſtantinopolitanum? Romanus enim totam Europam, Thraciamque complectebatur, utramque etiã Epirum, Theſſaliam, Dardaniam, Daciãque, quas Bulgari inhabitant, ſemperque à Romana Eccleſia regi ſolitas, Ipsiſque Bulgari cùm ſe Romano Pontifici ſubdidere, ſuo Regi, non Græco parebant. Lis tamen à Legatis Sedium Patriarchalium pro Græcis deciſa. Romani negabant, ſe hãc ſententiã ligari, quippe ab inferioribus latã. Hadrianus (a) Ignatium Patriarcham omnẽſque alios Græciæ Episcopos, niſi Bulgaria decederent, diriferit, & dignitatibus privat: hinc auctæ querelæ, & animorum diſſidia, Schiſma confirmatum. Cui magna acceſſio à Michaële Cerulario, omnia Conſtantinopoli miſcente: is enim, quòd è ſimplici laico promotus eſſet, timeretque, ne ſuam electionem contra Canones factam Pontifex Rom. irritam pronuntia-
ret, nec ferret titulum Patriarchæ Oecumenici ab eodem Pontifice ſibi denegatum, defectionem maturavit, aliõſque errores Pontifici, Latinisſque impoſuit: *Quòd more Judaico Sabbatho abſtinerent; quòd ſuffocatis veſcerentur; quòd azymos ſacrificio adhiberent.* (b) Sed ipſe multarum hæreſum convictus à Legatis Leonis Papæ ſolemni apparatu omni populo, Cleroſque ſpectante, Conſtantinopoli ſacris eſt interdictus: auctæ in immenſum iræ, & in omnes Orientis Patriarchas, quod Photius non potuerat, Schiſma eſt propagatum, ac Pontificis Romani nomen ſacris Diptychis eraſum. Quod ergo Photius inchoaverat, Michael abſolvit, promovitque ejus conatus mors Leonis Papæ, & Imperium Theodoræ Imperatricis Patriarchæ obſe-

(a) V. Anaſtaſ. in vita Hadr. anno 869. (b) V. de error. Cerularij Spond. ad ann. 1054. n. 3.

obsequentis. Sic Schisma Orientem corripuit, corripitque. Jam verò in toto hujus Schismatis decursu facilè observes, quantum inter causas & prætextus Schismatis interfit. Veræ causæ, quæ Phorium, quæ Michaellem Patriarchas in Pontificem armârunt, æmulatio, ambitio, odium, vindicta fuerunt, metusque impendentium pœnarum, quas flagitijs meruerant; sed pudebat has prodere, palàmque ostentare; quis enim Photio assentiretur dicenti: ejurate Rom. Pontificem, quia violari Canones non patitur, quia Eunuchos ex Regio cubili in Patriarchas attolli, legitimos Episcopos exilio pelli, sacras dignitates pretio emi, titulum Oecumenici à nobis usurpari, & Ecclesias impleri flagitijs vetat, pœnasque obstinatis comminatur, & ideò nec nos Pontificem sustinemus, nec vos eum colite: hæc inquam si Photius diceret, quando reperiret socios defectionis? & tamen hoc veræ erant causæ; sed alias quæri oportuit, quæ plus honesti præferrent, magisque animos caperent, obtentu publici boni, Religionem videlicet abusu corruptam, & potestatem Tyrannidi mixtam; alioquin Photius, quamdiu nec vindictâ, nec odio ardebat, aberatque pœnarum metus, coluit Varicanum, ejusque potestatem velut sacram aram complexus est, nec prius evertit, quàm inimicam sensit; quod manifesto argumento est, non eam potestatem Photio displicuisse, ad quam potiùs confugit, imploravitque, sed alias fuisse Schismatis causas, quas videlicet suprà memoravi. Audi Nicetam: (a) *Init itaque consilium. Photius de mittendis Legatis ad antiquam Romanam, & à Nicolao Papa Legatos petere, occasione videlicet, ut Ecclesiam corrigeret, nec non illos, qui hæresin Iconoclastarum tuerentur, à Christiano nomine omnino rescinderet.* Vides, quanti Photius auctoritatem Pontificis Romani faciat, quâ Ecclesiam Constantinopolitanam emendari, & hæreticos excindi posse sperat, Imperatori & Patriarchæ invictos. Nec dubium, si Nicolaus & Hadrianus Pontifices Photij votis annuisserent, & huic Infulas permitterent Ignatio raptas, aut impunè saltem grassari permitterent, nunquam illum de Schismate cogitaturum. At verò ubi vindicem illum, minacemque viderunt, quid aliud supererat, quàm aut ut cederent monenti, aut exararent feritum? illud fastus & ambitio prohibebat, hoc ergo

R r r elege-

(a) Nicet. Ign. & Nicol. PP. in encycl. ad omnes Patres & Episc.

elegerunt, impugnatâ potestate, à qua vapulabant. Idémque omnibus perduellibus modus & genius fuit, ut videlicet in caput & Principes Reipublicæ arma primò & ante omnia converterent, & cum istis perpetuis odijs confligerent; quippe ijs salvis nusquam tuta defectio. Quid ergo mirum est, si hæerici, aliique istis similes, cum perdere Ecclesiam, suâque cupiditates explere vellent, in caput Ecclesiæ arma & odia vertisse, à quo uno cupitis arcebanatur? Eadem ergo in omni Schismate observes.

III. Quanta Henrico Angliæ Regi, dum pacato adhuc animo, sanòque esset, Pontificis reverentia? cujus etiam Jura edito Libro, impugnatòque Luthero, asseruit, raro in Regibus exemplo, & forsan unico. Ubi verò amare Bolenam cœpit, fastidire legitimos thoros, Reginam thalamo, Aulâque submovere, adulteram in amplexum recipere, idque, no flagitij puderet, nuptiali, publicòque apparatu; nec interim movere Pontificem posset, ut adulterio, cujus exemplum totam Angliam incendebat, aut subscriberet, aut indulgeret; tunc enim verò declamare in Pontificem cœpit, ac Schisma moliri, eâque potestatem Tyrannidis inculcare, quam suis amoribus, incestu ac adulterio pollutis videbat adversari. Si ergo diceret Pontifex: *Bolenam obtine, Uxorem ablega, incestu ac adulterio fruire, Angliam exemplo corrumpe, omnes leges, divinas, humanâque solve, utque libido fuerit, ama & jube.* Hæc inquam si Pontifex diceret amanti & Regi, nunquam se Anglia Schismate obligasset. Illi ergo solum Pontificem oderunt, qui nollent aliquem esse, quem veteri deberent, quique obstaret illicita cupientibus. Quid latroni, homicidæ, adulterio magis in votis, quàm nullum in Republica judicem esse, nullas leges? nullumque scelerum vindicem? quantique emerent istos excindi? Idem advertas in Luthero, Calvinique Schismate. Lutherum vitæ monasticæ tædebat, displicebant jejunia, vigiliæ, parendi latendique necessitas, & alia, quæ expiandis criminibus Religio invexit, noctes præsertim cœlibes, castæque & expertes amorum; quid consilij, ut hæc licerent optata, & tamen vetita? Judex, vindexque auferendus; is Papa fuit, hoc enim valente nunquam votis Lutherus potiretur, huic evertendo omnia omnibus concessa, persuasum populo, nil bonis operibus opus, divina præcepta ultra vires hominum esse, & ided nec curanda,

randā, fide omnia contineri, impletique, jejuniā, expiationes, & quidquid humanā corruptāque naturā durum, ad fabulas & superstitiones pertinere. Religiosis sublata vota. Clericis nuptiā concessā. Principibus sacra aequē ac profana. Quid posset facilius persuaderi, quā ista naturā blandientia? nam & promptissima navigatio secundo fluvio. Ut verō hęc omnia & tuto licerent, auferendus ē medio Judex, & idē omnibus inculcatum, Pontificis auctoritatem non legitimam, nec à Deo institutam esse, sed usurpatam, tyrannicam, & Antichristo propriam, & idē nec curandam. Sic Schisma formatum. Nec ferē aliā rationes Principes permoverunt, ut fidem Lutheri amplexarentur, non tam odio Pontificis, quā amore libertatis, suarūque cupiditatum, à quibus initium, & ab istis ad persequendos Pontifices progressus fuit, nec prius persequi desinent, quā abstant illicitis; quemadmodum non prius latroni, ut Judicem amet, persuaseris, quā aut Judex ad latrocinia conniveat, aut ipse latrocinij abstineat; Quantumcūque ergo Pontificiā dignitati abstrahas, nunquam eam Protestantibus conciliaveris, nisi unā efficias, ut istis aut omnia liceant, quā eorum cupiditates permulcent, aut omnia permittantur, Pontifice videlicet aut muto, aut complice.

IV. Sic Suecيا defecit. Cū enim Gustavus Eriksonius Patriam à Danis oppressam longo bellorum & victoriarum cursu liberasset, ac ararium tot belli sumptibus, debitisque exhaustum esset, eique replendo media quærerentur, persuasum ei à Secretario suo est, & quodam Olao Petri hæresi Lutheranā jam tinctis, ut fidem Lutheranam amplexaretur, eam enim ad moderni seculi genium esse, ac plerisque Principum placere, & ex illius præscripto omnia Ecclesiasticorum bona & facultates, quorum tanta copia esset, in Regium Fiscum reditura. Quid posset gratius cani Principi egeno, cupidōque? Ergo Lutheri dogmata recepta, (a) Ecclesiæ, Monasteria, Canonicatus spoliati, opēsque Regiæ, tot rivis in unum alveum ductis, supra modum auctæ, aliquā eorum parte in nobiles Familias sparsā, ut istos novæ Religioni adstringeret dulcedo prædæ, Idem Daniæ casus. Christiernum II. Daniæ & Sueciæ

R r r 2

(a) Florimundus Raymundus lib. 4. cap. 14. anno 1527. Maimbourg Lutheran. lib. 1. fol. 123.

Sueciæ Regem Subditi Regno expulerant, ob crudelitatem, perfidiâque exosum, ejus Patruo, Friderico Molsatiæ Duce, in thronum evecto. Reliquit Christiernus filium Carolo Imperatori ex Sorore, quam Christiernus duxerat, nepotem; hoc paternum Regnum repetente, armisque ac fortunâ Caroli subnixo, Fridericus societatem cum Protestantibus iniit, eorûmque Præconibus accessum in Daniam præbuit. Friderico morte sublato, hujus filius Protestantium operâ Patri susceptus est, quem Christiernum III. appellârunt. Hic ut causam suam contra Comitem Palatinum ex Domo Bavarica muniret (is enim Dorotheam Christierni II. filiam duxerat, legitimam Daniæ hæredem) Lutheranis Principibus se fœdere adstrinxit, eorûmque Religionem totâ Daniâ induxit, urgente præsertim Luthero, & Optimates monente, ut opes à majoribus in Tempa & Monasteria profusas occuparent, Episcopos verò, ut sibi suisque Clericis socias uxores pararent. Et litteris exempla adjecit (a) submisso Iohanne Machabæo, qui Monasterio profugus sacram virginem abduxerat, merueratque Apostolatu fungi tam præclaro facinore. Sigismundus Augustus, cum Moscovitico & Tartarico bello premeretur, Lutheri hæresin in Polonia gliscentem excindere omisit, ne videlicet domi forisque bellum haberet, & cum illo Stirps Jagellonica (b) extincta est, neglectæ Religionis poenâ. Elisabetta Angliæ Regina, Bolenæ & Henrici filia, cum se natam videret ex nuptiis à Pontifice damnatis, spargerentque, qui Catholicos oderant, eam ut notham declaratum, abdicatumque iri, transato in Mariam Angliæ Regno; nihil habuit antiquius, quàm ut metu perendi Imperij Pontificem (c) & Religionem ejuraret, quamvis ei retinendæ se juramento adstrinxisset. Galliam quod attinet, certum est, non odio in Pontificem Romanum Calvino adhæsisse, sed Principum æmulatione ambituque, & quâvis ratione suas partes augere properantium. Margaritha Valesia, Francisci Primi Galliarum Regis Soror, Henrico Alibrettano nupta, cujus Patrem Julius II. Navarrae Regno privaverat, Ferdinando Arragoniæ Rege suscepto, Pontifici ob injuriam, ut credebatur, infesta Lutheri

(a) Florim. Raym. lib. 4. cap. 13. Spond. anno 1533. (b) Idem lib. 4. cap. 7.
 (c) Idem lib. 6. cap. 10. anno 1558.

Lutheri Socios in Aulam, in Regnum, in Cathedras accepit, parumque abfuit, ut Regem corrumperet, evocato Parisios Philippo Melanchtone, sed iterum morari iussu, operâ Archiepiscopi Lugdunensis. Montmorancios & Collinios fratres, Condæumque Principem (quorum ductu hæresis Calvinî Galliam implevit, vastavitque, præpotens facta; cum Francisco Primo, & Henrico Secundo (a) Imperantibus humi serperet) Hugonottis adhæsisse odio Guisîæ Ducum, qui favore apud Regem florebant, & Regno moderabantur, multorum etiam è Gallis opinio est. Francisco II. apostemate extincto Catharina Medicea, dum Carolus Rex adolefceret, gubernandæ Gallîæ successit. Ea servandæ potentîæ anxia, hinc Guisios Duces, hinc Navarræ Regem, Condæumque Principem metuebat; istorum ergo vires æquare statuit, minori potentîâ futuros, si pares æmulique. Navarræ Regem Gallîæ Vicarium constituit, Collinios fratres in gratiam & intima consilia admittit, Condæum Principem Ambosianæ conjurationis reum, & carceribus, ubi mortem expectabat, traditum, libertati restituit, sicque dum istos omnes Guisiorum potentîæ opponit, arbitra interim omnium sedens, morientem hæresin restituit, tot illis Principibus nixam. Imò cum Navarræ Rex armatus, minaxque instaret, & sibi, primo videlicet Regij Sanguinis Principi, deberi habenas diceret: nec satis à Guisio opis, quem nimium quàm vellet depresserat, potestatem cum Navarræo partita est, fœdus cum Collinijs in initum, libertas prædicandi Calvinistis data, & quod hætenus à morte Clodovæi nunquam contigerat, Gallîæ Regiam minax triumphansque hæresis invecta est, (b) cœpitque dominari; tanti unius feminæ imperandi avidæ ambitio stetit; imò & Scotiam perdidit, nunquam enim adduci potuit, ut Mariæ Stuartæ cum hæreticis confligenti auxilia submitteret, unde mors Regniæ ac Religionis secuta. Et quamvis ab Henrico III. Legati in Angliam missi, qui libertatem Stuartæ in speciem urgerent, néve ejus sanguine secures imbuerentur; occultè tamen, Regiòque Chirographo additi Elisabethæ animi in Stuartæ perniciem. Causa fuit, quòd vererentur, ne, si ista florente adhuc ætate Elisabethæ superviveret, præter eximias formæ, animi-

R r r 3 que

(a) Anno 1559. & 1560. (b) V. Maimbourg Calvin. lib. 2. & 3.

que dotes, quibus animos rapiebat, junctis insuper Angliæ, Scotiæ, Hiberniæque viribus, auctâque in immensum Guisiorum potentia, (a) quorum ea neptis erat, Galliæ coronam occuparent; quod ne fieret, Regiæ innocentis sanguine, ac Religionis jacturâ fortunæ ac ambitioni litatum. Hactenus à nobis hæc observata sunt, ut intelligas, veras Schismatis & defectionis causas partim fuisse dulcedinem novorum dogmatum, omnia voluptati concedentium, quæque tantò facilius credebantur, quòd & placerent, & honesti colore pingerentur; partim verò animi passionem, rationem secum more torrentis rapientium; iram videlicet, vindictam, odium, cupiditatem, metum, & si qui alij turbines animorum. Nemini verò potestas Pontificum Romanorum causa discedendi, labendique fuit, quòd eam divinis scripturis, veræque fidei adversari putarent, nisi parato jam, peractoque Schismate; tunc enim, cum huic purgando omnes rationes quærentur, concretis veris causis, mirum haud fuit, etiam Pontifices occurrissè, aut innato omnibus malis in Judices odio, aut quòd viderent, gratas esse populis in maximos querelas, aut denique quòd nunquam se tutos crederent, valente Pontifice. Exarmari ergo debuit, ne feriret.

V. II. Si ex sententia Maimburgi ideò Pontificia potestas minuenda est, quia hæretici illam averfantur, & hoc ipsum Propositiones Parisienses spectârunt, annon videt, eadem ratione Regiæ potestati bellum indici? hanc enim non minùs hæretici, quam Pontificiam oderunt, & ideò nunquam ferè Regnum aliquod hæresis intravit, ut non eodem tempore & Ecclesias, & Thronos concuteret: suntque notissima Belgij, Bohemiæ, Daniæ, Germaniæ, Galliæ, Hungariæque exempla, & hoc ipso tempore, quo scribimus. Quis nescit, quoties in vitam Leopoldi Augusti, veneno, insidijs, apertoque bello, ac Turcis in Austriam evocatis conspiratum ab hæreticis sit, ductore Tekelio Comite? In ipsa Gallia quater plenâ acie pugnatum, tercenties minoribus sed cruentis prælijs, urbes captæ, vastatæque, templa everfa, Regum sepulchra cinerisque effosi, species aliqua Reipublicæ in ipso sinu Monarchiæ educta, omnia ferro ignique scædata, ipsa Principis majestas insidijs

petita,

(a) V. Maimbourg Calvin. lib. 3.

petita, decemque Gallorum myriades indictâ causâ, & nullius culpæ comperti per tormenta consumpti, & denique nihil non actum, ut Ecclesiâ, Regnoque dejectis hæresis triumpharet. Hæ ferè sunt artes, quibus novum Evangelium ferro flammâque scriptum, ac Sanguine maceratum induci Provincijs videmus, Imperijs plerumque aut concussis, aut collapsis. Parùm ergo Maimburgus fecit, cùm Pontificiam potestatem circumscripsit, hæresi placandæ; addere debuit & Regiam, quam non minùs odio prosequuntur, & Sacramenta Eucharistiæ ac Pœnitentiæ, jejunia, Celibatum, Concilia, ac omnia Ecclesiæ præcepta, quæ multò magis, quàm Pontificem averfantur, imò propter illa Pontifices oderunt: fac enim omnia hæreticis concedi, pax continuò cum Romanis erit, ac dissidia cessabunt, perinde ac Phreneticus remedia, non medicos horret, & cum istis conveniet, si illa sustuleris. Malè ergo Maimburgus medicum amoliri, non remedia voluit.

III. Sed nec alijs argumentis opus, cùm experientia & exempla idipsum testentur; dicant enim si possunt, quot ad veram Religionem nuperæ propositiones hæreticos permoverint? an aliqui eorum idèò Catholicam fidem receperint, quia Pontificis auctoritas Parisijs laboravit? (a) imò si verum fateri volumus, plurimum illis insolentia & animus crevit, aut quòd gauderent, intestinis nostrorum bellis, crederentque, solutam esse eam Spiritus & fidei unitatem, quâ tantopere gloriamur, aut quòd Calvinii argumentis Gallos persuasos putarent, ad eas propositiones vulgandas, præsertim cùm viderent, non alijs rationibus eas muniri, quàm toties à se propositis, sicque victos Catholicos, victores se crederent, aut denique quòd scirent, illas à turbatis, iratisque animis prodijisse, præsertim Tholosani, & Parisiensis Archiepiscoporum, sicque non tam veritati, quàm æstui ac vindictæ adscriberent, quæ fidem & gratiam non merentur.

IV. Accedit denique perpetuus Ecclesiæ usus, quæ semper in materia fidei ab hujusmodi transactionibus cum hæreticis abhorruit, quæque nunquam prosperè ceciderunt, nec alium fructum habuere, quàm ut Catholici turbarentur, nec hæretici crederent.

VI,

(a) V. Reg. Sacerd. fol. 28.

VI. Anno CCCXXV. Damnata in Synodo Nicena Arrij blasphemiam, cum Patres laborarent, quo maxime nomine Filij divinitatem exprimerent, nam quæ illi Arriani tribuebant, videlicet *Potentia, similitudinis, Imaginis, æterni*, æquè creaturis aptabantur; occurrit vox *homousij*, seu *Consubstantialis*, quam ex ipsis litteris Eusebij Nicomedienfis hausere, is enim tanquam absurdum inferebat, videlicet: (a) *Sequi filium Dei esse Patri consubstantialem, si semel admittatur, esse increatum.* Intremuit ad has voces hæresis Arriana, quibus se proditam videbat, nullo amplius latebris loco; sed communi à Patribus plausu accepta est. Nihil non actum ab Arrianis, ut eam expungerent, jurabant, se Catholicos, submittebant se Decretis Nicenis, Filio Dei divinitatem asserabant, nec æquum esse, ut Orbis & Ecclesiæ scinderentur unius voculæ gratiâ. Audi Hieronymum: apud quem ita Arriani: (b) *De usua nomine abijcenda verisimilis ratio præbatur, quia in scripturis non invenitur, & multos simpliciores novitate suâ scandalizat, & idè placuit auferri: nec erat cura Episcopis de vocabulo, cum sensus esset in tuto.* Et idè contra hanc unam vocem, velut arcem veræ Religionis totis viribus in Concilijs, Hierosolymitano, Antiocheno, Sirmiensi ac Ariminenfi ab Arrianis pugnatum est: nunquam tamen persuaderi Catholicis potuit, ut in publicis fidei Confessionibus hæc voce abfisterent, quamvis eam populum discordiarum Arriani appellarent, eaque sublatâ pacem promitterent. Nec alia de causa Liberius Pontifex, Patrèsque Concilij Ariminenfis in Ecclesia pulsati sunt, adèd ut Hieronymus diceret: (c) *Conclamantam fidem Concilij Niceni, Orbemque se Arrianum miratum esse: quàm quod voce Consubstantialis abstinerent, concordia studio.* Sed quid hæc indulgentiâ Concilij Ariminenfis (d) profectum est? nisi ut ipsos Patres postea puderet, & ignaviæ ab Ecclesia, Romanoque Pontifice damnarentur, ipsi verò Arriani in pejus laberentur; nam cum vocem *Consubstantialis* abjecissent, *substantia* retinere, tum hujus vertæsi, (e) *per omnia similis*, postea *similis* tantum, & tandem *Dissimilem* reddiderunt: tanti fuit hæreticis detulisse.

VII. Anno CCCCLXXXII. Zeno Imperator edictum vulgavit, quod Henoticum appellatum est, spe, obtentuque, Eutychanos hære-

(a) Ambros. de fid. ad Grat. lib. 3. cap. ult. (b) Hieron. ad Lucifer. (c) Hieron. ibid. (n) Concil. Arim. anno 359. (e) V. Baron. ad ann. 359. n. 38.

hæreticos Catholicis conciliandi. Ejus hæc origo. Eutyches Monachus Nestorium, duas in Christo naturas asserentem, dum ardentius persequitur, eò proventus est, ut nec duas quidem naturas & operationes admitteret, sed unam tantum. Damnatus est in Concilio Chalcedonenſi, sed non idè error extinctus, quin in multis magnòſque ſerperet, Episcopos præſertim, quibus ut major doctrina, ita major ambitio, & novi cupido, unde admiratio, plauſusque ingenij. Inter illos Petrus Mogus, quem in Alexandrinam Sedem, quâ nuper ſcleribus exciderat, Zeno Imperator evexerat; Acacio nitente, & Joanni Talaidæ inſenſo, quem Alexandrini elegerant; huic crimini datum, quòd Infulas recepiffet, voto ejuratas. Sed veritas erat offenſio Patriarchæ, quem electio Talaidæ laruerat, litteris caſu amiſſis; ſed quòd caſus fuerat, contemptum arbitrabatur. Mogus Eutychianam hæreſin imbiberat, eandemque Zenoni inſtillaverat, occultè tamen ac velo teſtam, ne palam micaret. Perſuadet Zenoni, ut Eccleſiâ diſcordijs flagrante viam aliquam meditetur, componendæ pacis, animòſque ſociandi, non quòd pacem curaret, ſed ut, quòd pugnâ bellòque non poterat, deditione lucraretur, quam ſi Catholici haud inirent, quòd futurum prævidebat, novæ cauſæ ſuppeterent, eos perſequendi. Euenitque ex voto. Zeno edictum vulgat, additque cauſas dictu pulcherrimas, ſed re inanes. Nicenum, Conſtantinopolitanum, ac Ephelinum Concilia recipi jubet, Chalcedonenſe præterit, abolètque ſilentio. *Afferuntur, inquit, nobis libelli ſupplices, à pijs Monaſteriorum Præſectis, eremitis, & alijs Reverendiſſimis Viris, qui nos vehementer obteſtantur, ut ſanctiſſimis Eccleſijs reſtituatur concordia, membraque membris conjungantur. Nam quia membra Eccleſiæ non coaleſcebant, factum eſt, ut infinita hominum multitudines partim Baptiſmatis lavacro carentes mortem obierint, partim dixima Communionis minimè participes ex corporis communionem emigrârunt, quæ etiam cædes infinita inde factæ. Quotusquiſque igitur eſt, qui non optârunt, iſta corrigi, inque meliorem ſtatum reduci, &c. Vides, quàm ſpecioſæ rationes huic edicto prætexantur, ſed quo eventu? tantum abſuit, hæreticos leniri, pacemque componi, ut illi quidem optatis potirentur, & victoriâ inſolentes, obtentuque rejectæ pacis, tantò acerbius Catholicis inſultarent, nec idè tamen Henotico placarentur. Cùm enim ab Henotico Concilium Chalcedonenſe non*

S ff

ſatis

fatis clarè damnaretur, à Patriarcha Alexandrino Petro Mogo deficiunt, unde illis Acephalorum nomen. Ergo nec hæreticis edicto, nec Catholicis satisfactum, auctis potius, quàm sopitis turbis, qui plerùmque exitus solet esse istarum transactionum, ut bene illic notat Baronius. (a) Et ideò Felix Papa in epistola ad Zenonem scripta, Henoticum perstringens: *Non est hoc, inquit, acerrimum decrevisse periculum, quando nec saucys firma adhibetur curatio, & sanis ingeritur miseranda contagio. Quid est illud dicere, jam causam nullam superesse certaminis, nisi hæreticis tribuatur victoria?*

VIII. Anno DCXXXIII. Cyrus Patriarcha Alexandrinus Eutychanâ hæresi rinctus, quam tamen studiosè premebat, utpote toties damnatam; Synodum Alexandriæ (b) cogit, effecitque, ut Episcopi conciliandæ inter Eutychianos & Catholicos paci mediam viam inirent, assertis quidem contra Eutychen duabus in Christo naturis, sed ut aliquid ei concederent, redderentq; in Catholicos proniorem, duabus voluntatibus & operationibus suppressis, pro quibus dicendum esse statuerunt, *unam Theandricam, seu Dei virilem voluntatem & operationem.* Causa prætexebatur, quòd ex una parte & re ipsa duæ voluntates & naturæ contra Eutychen docerentur; sicut enim, qui diceret, *vas aureo argenteum*, duo metalla innueret, unum auri, aliud argenti; & cum dicimus, *globum terraqueum*, significamus, globum ex duobus elementis compactum, terræ videlicet & aquæ; ità qui diceret, *voluntatem Dei virilem*, duas voluntates & naturas exprimeret, divinam videlicet & humanam. Ex altera verò parte hac moderatione, & unius vocis compendio omnes hæreses & bella componi, nam & Apollinaristas, qui loco animæ vel intellectûs verbum in Christo ponunt, & Nestorianos, qui non aliam unionem agnoscunt, quàm secundum affectum & voluntatem, Eutychianos, qui unam Christi naturam in eo convenire, ut unam voluntatem admittant; istos omnes Catholicis fœderari, duabus voluntatibus non quidem negatis, sed suppressis silentio. Audi verba ipsius Decreti Alexandrini: *Domino Christo vero Deo nostro omnibus præfulgenti, omnèsq; ad saluberrimam & veram ejus fidem dirigente, & in unam Sanctam, tandemque Ecclesiam Catholicam convocanti præsentem satisfactionem facimus pro unitate Sanctarum Dei*

(a) Baron. ad ann. 482. n. 43. (b) Sexta Synod. act. 12.

cendis duabus operationibus probaret, quæ res Honorium hæresis suspectum reddidit, falsò id quidem (ut ex ejus (a) epistolis ad Sergium datis clarissimè constat, & ex Dialogo S. Maximi (b) contra Pyrrhum Monothelitam, ubi duas voluntates, duasque naturas agnoscit) sed tamen ex Sergij voto, Honorij auctoritate ad firmandam hæresin abutentis, nec aliud Monothelitæ optabant, fallacissimo pacis obtentu; ipsùmque Heraclium Imperatorem lucrati sunt, à quo etiam *ethesis* illa prodijt, tot votis & Concilij damnata, ipsique Sergio fatalis, eodem quippe anno vitâ excessit, quo illa prodijt. Hic ergo fructus compositionis fuit, falli, scindique Catholicos, regi verò hæreticos, reddique fortiores. Idemque ab hæreticis quæsitum Constantis Imperatoris edicto, quod Typum appellârunt. Paulus enim Patriarcha Constantinopolitanus, & hæresi corruptus, cum istam ubique, præsertim in Ecclesia Occidentali proscripam videret, Constanti Imperatori persuadet, ut duas voluntates, aut unam dici edicto prohibeat, ac silentium partibus imponat: & pax edicto prætentâ; vera enim causa, ut notat S. Maximus Martyr (c) in Disputatione cum Pyrrho, fuit; *ut quoquo modo vel silentio saltem damnari videretur de duabus voluntatibus expressa sententia.* Et idè Martinus Papa, cum in Synodo Lateranensi eum Typum damnâset, egregiè illius causas refutavit; verba Synodi sunt: Sancta Synodus dixit: (d) *Relectus Typus bonum quidem intentum habere dignoscitur, dissonantem autem virtutem intentui continet. Bonum est namque procul dubio, & omnibus timentibus Deum desiderabile, cohibere dissensiones & altercationes, pro causa fidei, sed non est utile & bonum, cum malo destruere bonum, id est cum hæreticis Orthodoxorum Patrum verba & dogmata, quoniam hoc potius exurit, non mitigat.*

IX. Anno MDXXXIV. Maximè enituit, quàm sint inutiles hujusmodi cum hæreticis transactiones, & neutri parti satisficiant. Decreverat Carolus Imperator Francisco Gallie Regi totis viribus bellum inferre, frustra Paulo Pontifice pacem suadente.

(a) Epist. Hon. ad Serg. act. 12. & 13. in 6. Syn. (b) S. Maximus disput. adu. Pyrrhum. apud Baron. tomo. 8. annal. ad ann. 645. V. Reg. Sacerd. fol. 347. (c) S. Max. in disput. cum Pyrrho Monoth. anno 645. (d) Concil. Lateran. sub Mart. PP. Secret. 4. anno 649.

dente. Eum in finem quavis ratione Principes Germaniæ ad-
jungere sibi statuit. Comitia Spiræ indicta, quò Septemviri
omnes, & Ferdinandus Frater convenère. Protestantibus tantò
major audacia, petendique licentia, quòd Cæsarem auxilij egen-
tem, cupidumque viderent. Ergo edictum Augustanum Protes-
tantibus infestum suspendi impetrant. Secuta alia constitutio,
quà pacis, animosque omnium componendi gratiâ, dum Con-
cilium Oecumenicum conveniret, multa interim statuebantur;
ejus inter alia capita hæc etiam erant: (a) Concilium Oecumenicum
Christianum ac liberum in Germania conveniret, aut saltem Nationale. Quòd
si hæc haberi non possent, Conventus proximo autumno aut vere haberetur, in
quo viri docti de Cæsaris auctoritate usq; ad proximum Concilium decernerent,
quid observari, quid omiti oporteret, nullâ Pontificis mentione, interim super-
federetur quæstionibus de bonis Ecclesiæ direptis, Protestantes essent idonei, ut Ju-
dicijs Cæsareæ Camera assiderent, unde prius arcebantur; Catholici vetera vici-
galia Ecclesijs solverent, etiam quas hæretici occupabant; tam ex hæreticis, quàm
Catholicis ludimagistri eligerentur & Concionatores, quibus stipendiâ vel ex Ec-
clesijs, vel ex pjs largitionibus fidelium praberentur; usus quoque Calicis, &
Sacerdotum, qui ad Lutherum defecerant, Matrimonia permittebantur. In reli-
quis ferè omnibus, qua dogmata spectant, jubebantur Lutherani Catholicis assen-
tiri. Hæc ferè capita illius edicti, quibus, ut vides, aliqua Catho-
licis, aliqua hæreticis tribuebantur, imò hæreticis omnia, nam
Catholicis pleraque demebantur, nullo additamento. Præcipui
Protestantium edictum respuère, videlicet Bucerus, Musculus,
Osiander, Brentius, Fridericus Saxonæ Dux, & ipse Calvinus.
Sed Catholici multò maximè, aded ut alij Carolum Zenoni, Hera-
clio & Constanti compararent, alij palàm ex eo quærerent: An ergo
ad Lutherum defecisset? & Paulus Pontifex, quamvis ætate jam præ-
cipiti, multisque vinculis ob Farnesiam familiam Carolo adstrictus,
nec ejus potentiam veritus tot victorijs florentem, gravissimis ad
Eum litteris abrogari hoc edictum aut corrigi jussit: planè Catho-
licam Religionem vehementer afflixit, Lutheranis ab eo tempore
multò potentioribus, & hæresi palàm exultante, ac passim victri-
ce, tantumque abfuit, hæc Transfatione eam leniri, ac intra certos

Sff 3 termi-

(a) V. Palav. hist. Conc. Trident. lib. 5. cap. 5. à n. 2. & cap. 6. & 7. & Breve
Pauli III. anno 1544.

terminos contineri, ac Concilio, quod promiserant, submitti, ut potius insolescerent, & nunquam magis Concilio adversarentur. Cognovitque ipse Carolus errorem, quando à Spirensi Decreto paulatim recessit, maximo Protestantium dolore, parique indignatione, qui ferre non possent Cæsarem Pontifici obsequentem.

Maimburgus historiæ, quam de Lutheranismò scribit, hanc quoque de Constitutione Caroli Imperatoris narrationem intexit, eamque eo præsertim nomine excusat: (a) *Quòd illà nihil contra Catholicam fidem statutum fuerit, sed duo tantum in Protestantibus tolerata, usus videlicet Calicis, & Matrimonia Sacerdotum, qui defecerant. Cur verò tolerari non potuerint duo, quando ob temporum injurias tolerari tota hæresis debuit? num ergo majoris culpa fuit, aliqua ferre, quàm omnia? Hæc qui in Maimburgo legat, ipsam verò rerum historiam ignoret, verissima esse credat, & quibus opponi nihil possit. Cæterum id Maimburgum deficit, quod toties profitetur, bona vid: fides, & veritatis accurata enarratio. Nunquam Paulus Pontifex, quòd aliqua permetteret, toleraret aut conniveret, Carolum incusavit; quis enim nescit, tolerari flagitia posse, cum curari non possunt, aut pejora timeantur? sed quòd Concilia, Convētūsque, in quibus de Religione ageretur, promitteret, nullà Pontificis mentione, cujus ramen officij & potestatis est, ea indicere, illisque præfidere; quòd bona Ecclesiastica hæreticis permetteret, spoliatis Catholicis, idque Edicto sanciret; quis verò nescit, quantum in simili, imò eadem causâ Chrysostomus & Ambrosius cum Principibus, Theodosio & Arcadio conflixerint? quòd Scholis, sacrisque Concioni- bus hæreticos æquè deligi juberet, eosque stipendijs Ecclesiarum conducì, immenso Juventutis damno, nec ista Pontificis auctoritate, sed suâ sanciret. Et quamvis non perpetuum hoc Edictum, sed temporaneum & provisorium diceretur, usque dum vid: *Liberrum & Christianum Concilium ac Universale conveniret*; verba hæc tantum erant, rebus cassà, quis enim tam obtusæ mentis esset, qui non prævideret, nunquam pro legitimo, libero, ac Universali Concilio à Protestantibus habitum iri, cui Pontifex præsedisset, & in quo ipsi non vota conferrent? perpetua ergo erit Contentio, non prius finienda, quàm Concilium conveniret Protestantibus placitum, nunquam*

(a) Maimbourg du Lutheran. lib. 5. fol. 204.

nunquam enim placitum erat. Deinde quis posset spem aliquam concipere, bona, proventusque Ecclesiasticos semel in manus hæreticorum collapsos, iterum ad Ecclesias ac legitimos Dominos redituros? ac Protestantes in Scholas, in Cathedras, in Tribunalia ac Dignitates receptos, illinc iterum, ut primum Cæsari ac Concilio placeret, excessuros? Idque eventus comprobavit. Celebrato enim, finitoque Concilio non idem finita sunt, quæ Cæsar illis concesserat, aut quæ ipsi usurpaverant. Merito igitur Spirensis hoc edictum Paulus damnavit, rescindique voluit. Nec obstant, quæ de temporum injuria ac necessitate dicebantur componendæ pacis. Pax enim, quod toties Pontifex rogaverat, cum Francisco potius Galliarum Rege, quam cum hæreticis componenda erat, id enim & Religioni, & Imperio, ut postea paruit, magis conducebat, cessavissetque necessitas, tam multa, & tam noxia indulgendi, pace cum Gallis confectâ. Sed dum æmulatio, & cupido gloriæ, ac spes vindicandi Cæsarem urgent, armantque in Gallos, cum Protestantibus fœdus successit, quod etiam Maimburgus observat, deploratque in sua de Luthero historia *lib. 5.* raro alioquin Carolo propitius, nisi cum Pontifici oblectatur. Deinde ut bene Pontifex notavit in Diplomate ad Carolum; nullum prorsus est tam malum consilium, quod non specioso aliquo pietatis aut utilitatis nomine vestiatur; nec verò tanta necessitas fuerat, ut oporteret, Carolum tam multa circa Religionem, tantique periculi statuere, nec audito, nec rogato Pontifice, imò ejus Legato Wormatiæ dimisso, ne à Carolo destinata moraretur. Hæc sola Pontifex arguebat, ut ex illius litteris ad Carolum patet, & tamen hæc omnia Maimburgus præterit, producitque in medium, quasi à Pontifice reprehensa, quæ nunquam reprehendit, tolerantiam videlicet Calicis & Nuptiarum, omittit verò, quæ planè reprehensa sunt. Ergo cum Edictum Cæsaris contra Pontificis sententiam excusat, perinde facit, ac si quis Advocatus Judici reum purgaret, tacitis veris ejus delictis, ijs verò dilutis, quæ nunquam fecit, & quæ nemo objecit. Quæ artificia, quantum à candore & veritate historica aliena sint, præsertim in causistanti momenti, nemo non videt, abrogantque Maimburgo fidem, etiam vera dicenti, quippe fraudem semel deprehensam semper timemus.

X. Anno MDCX. Tentata est Concordia Nestorianos inter, Romanamque Ecclesiam. Ejus occasio hæc fuit. Venerant Romanam, dum illic Sacrum tempus ageretur, duo ex Chaldæa Viri, hæresi Nestorianâ tincti. Excepti humaniter, donatique, & ex illorum numero fuere, quibus Paulus V. Pontifex Max. pedes abluit, detersitque ac osculo libavit. Rapuit illos Majestatis Romanæ admiratio, tantâ præsertim charitate ac modestiâ mixtæ, reversisque in Patriam Eliæ Babylonico Patriarchæ omnia, quæ Romæ viderant, acceperantque, narrant, immenso præconio. Exarsit is protinus, flagravique desiderio Societatis Romanæ, sed obstabat suorum in Nestorium amor, quem ut Sanctum colebant, sciebantque Romanis execrationi esse; modum ergo excogitat, quo & Nestorium, & ejus doctrinam retineret, & tamen Pontifici probaret. Quatuor ferè propositionibus totus Nestorij error continetur. Prima: *Beatissimam Virginem nec esse, nec dici debere DEI, sed tantum Christi matrem.* Retineri hanc Propositionem volebant, eâ tamen interpretatione mollitam, ut dicerent; ideò à Chaldæis Nestorio addictis non vocari DEI genitricem, quia Deitas non generatur, quantumvis, cum Christus etiam sit Deus, æquè in hoc sensu Deipara vocari possit. Secunda propositio hæc erat: *Dua in Christo sunt Persona.* Hanc sustineri posse dicebant, si duarum Personarum nomine duas naturas singulares intelligas, quas in Christo esse nemo ex Catholicis negat; quamvis etiam una Persona dici possit, propter unionem utriusque naturæ; unio enim facit ex duobus unum. Tertia propositio: *In Christo est una voluntas.* Una, inquit, & duplex, quia utraque natura voluntate suâ & propriâ pollet, una, quia perfectè sibi consentiunt. Quarta Propositio: *Spiritus S. ex Patre, non ex Filio procedit;* intellige ex Filio tanquam ex alio Spiratore, aut ex alia spirandi virtute, est enim unus cum patre Spirator, & eadem spirandi virtus; in alio tamen sensu, ut duæ sunt, distinctæque Personæ, ex Patre Filioque dici poterat procedere. Sic Babylonius Patriarcha conciliari posse credebatur Chaldæos, Latinosque, ambigua vid. verborum formâ, & in utrumque sensum contextâ; perinde ac si unitas & veritas fidei ex verborum specie, ludoque, non ex sensu penderet. Missus ad Pontificem Romanum Adam quidam

quidam Orientis Archimandrita, & Ecclesiæ Babylonice Archidiaconus, qui si posset, ita Romanæ Ecclesiæ Babylonicam sociaret, ut tamen Nestorium retinere, ejusque propositiones liceret, sanã tamen interpretatione purgatas. Auditus est Romæ, ejusque subtilitates expensæ, quibus conabatur mendacium veritati, Nestorium Christo fœderare. Sed responsum est illi: *Nunquam ejusmodi artificia Catholice Religioni bene vertisse: veritatem sine furo & larva incedere, sui securam, nec piguentis ac velis egere: hanc falsi indolem esse, ut videri pudeat, seque latebris involvat. Si rem ipsam tenerent, cur verba resugerent rebus exprimendis necessaria? errorem enim in verbis admissum ad res ipsas derivari; nam si aquila v. gr. nomen equi imponas, non decrit, qui inferat, aquilas hinnire, & quadrupedes esse; non ergo satis esse, ut in rebus fidei ac Religionis bene sentias, nisi etiam bene loquaris, quippe sermonem animi testem ac indicem esse, & velut ex sono metallum, ita animum fidemque verbis æstimari, fallique saltem audientes, nisi illa vero consentiant. Nihil quidem Pontifici supra pacem & concordiam esse, tamen bonis artibus quæsitæ, alioquin etiam turpem victoriam pudori esse, nec diuturnam fore, arenâ tantum, plumisque subnixam, hoc est, verbis, non rebus constantem.* Hæc Archi-Diacono responsa, nec ille abnuvit, ejuravitque Nestorium, non idem tamen Patriarcha, Chaldæique permoti, qui erroribus institere: isque perpetuus ferè eventus fuit tentatæ cum hæreticis concordia.

Multa ex hætenus dictis colligere liceat; nunquam vid: hujusmodi in rebus fidei Transactiones bene Catholicis cessisse, nam & istos turbârunt, nec hæreticos vicere: imò animus istis, & factus ac insolentia crevit, seque victores, victos illos ferebant; nec alio fine inducijs illis utebantur, quàm ut interim suas partes auferent, tantoque liberiùs suis erroribus alios inficerent, quod amici, non hostes haberentur, fallerentque incautos obtentu concordia, mentitaque pietatis, quæ semper fraudi miscebatur. Alij tempus & occasiones lucrabantur. Alij ut aliquid obrinuerant, gradum ad alia proferebant, nec prius cessaturi, quàm fastigio potirentur, quod de Arrianis ostendimus. Alij denique privatas affectiones vindictæ, odijque communi prætextu Religionis & concordia celabant, utramque prodituri, ut illas explerent. Verbo, nunquam feliciter & sine damno transactum cum hæreticis est, etiam cum de vocibus tantum certamen vertebatur;

batur; quantò id magis timendum, quando non de vocibus, modòque loquendi, sed de gravissimis rebus cum Gallis conflictamur? Pontifex Concilio subiaceat, Pontifex errare possit, & ideo nemo Pontifici parere teneatur, quamdiu ratio aliqua non obtemperandi occurret, occurret autem semper, & hoc pretio pax cum hæreticis fiat, imò tantum speretur. Quæso quid hoc est aliud, quàm Ordinem Ecclesiæ adimere, sine quo non Regna tantum & exercitus, sed ne familia quidem, domusque privata consistere potest? quàm Caput & Governatorem è medio tollere, & necessariam imperandi facultatem, trunco corpore, & in casum pendente? & quis tanto præsentique periculo incertam spem emat, hæreticos convertendi? Quanquam nemo non videt, prætextum hunc esse, speciem inanem fallendis, ludendisque simplicium oculis. Quis enim credat Archiepiscopos irâ, vindictâque in Romanum Pontificem calentes, huic bellum intulisse, Religionis potius & concordie studio, quàm animi sui & offensæ causâ? & cur illos hic ardor hæreticos convertendi, ac Vaticanum oppugnandi tunc primum incendit, cum ultionem meditabantur? Pace ergo illorum dixerim; quidquid in ijs Comitibus (a) agitabatur, non hæreticis, sed vindictæ datum; odium, non Religio fuit; sed hæc ostendi debuit, ut illud tutius & ex occulto feriret.

§ II.

Agitur de Prima Conventionis Parisiensis Propositione. *Ecclesiæ Gallicane consensus pro Pontificis indirecta potestate in Reges & Principes, eorumque Bona & Dignitates temporales.*

SUMMARIA.

1. *Ecclesiæ Gallicanæ autoritas Parisiensibus Propositionibus prætexta exemplo omnium ferè Hæreticorum, & quam ab causam?*

2. *Atq;*

(a) V. Reg. Sacerd. in prælod. § 2.